

Benlik saygısının çelişik duygulu cinsiyetçilik üzerindeki etkisinde şiddete yönelik tutumun aracı rolü

Tuğçe Karamanoğlu* & Pınar Elmas**

Öz

Bu çalışmanın amacı, benlik saygısının çelişik duygulu cinsiyetçilik üzerindeki etkisinde şiddete yönelik tutumun aracı rolünü test etmektir. Araştırmanın örneklemini Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nin Fen Edebiyat Fakültesi ve Pamukkale Üniversitesi'nin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören, 18-24 yaş aralığında (Ort= 20.4, SS=1.25) 340'ı kadın (%73,3) ve 124'ü erkek (%26,7) olmak üzere 464 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın amacı kapsamında veriler Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği ve Demografik Bilgi Formu kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır. Aracılık modelinin analizleri PROCESS 2.16 makrosu ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler doğrultusunda elde edilen sonuçlar test edilen modelin desteklendiğini göstermiştir. Buna göre, benlik saygısının çelişik duygulu cinsiyetçilik üzerindeki etkisinde şiddete yönelik tutum aracı rol oynamaktadır. Bir diğer deyişle, bireylerde benlik saygısı düşükçe şiddete yönelik tutum yükselmekte; şiddete yönelik tutumun yükselmesi de çelişik duygulu cinsiyetçiliğin yükselmesiyle sonuçlanmaktadır. Bu çalışmada ek olarak, araştırmanın temel değişkenlerine ilişkin cinsiyetler arası farklılaşmaların olup olmadığı analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, erkeklerin kadınlara göre daha fazla şiddete yönelik tutum, çelişik duygulu cinsiyetçi tutum ve düşmanca cinsiyetçi tutum(lar)a sahip olduğu görülürken benlik saygısı ve korumacı cinsiyetçilik açısından cinsiyetler arası istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür. Çalışmada son olarak, elde edilen bulgular alanyazına göre tartışılmış bu doğrultuda kimi sınırlılıklar ve öneriler belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Benlik saygısı, çelişik duygulu cinsiyetçilik, şiddete yönelik tutum

The mediating role of attitude towards violence in the effect of self-esteem on ambivalent sexism

Abstract

The aim of this study is to test the mediating role of attitude towards violence in the effect of self-esteem on ambivalent sexism. The sample of the study consisted of 464 students, 340 females (73.3%) and 124 males (26.7%) between the ages of 18-24 (Mean= 20.4, SD=1.25). Students are studying in various departments of Aydın Adnan Menderes University Faculty of Arts and Sciences and Pamukkale University Faculty of Economics and Administrative Sciences. Within the scope of the purpose of the research, the data were obtained by using the Rosenberg Self-Esteem Scale, The Attitudes Towards Violence Scale, The Ambivalent Sexism Scale and Demographic Information Form. SPSS 20.0 package program was used in the analysis of the data. Analysis of the mediation model was performed with the PROCESS 2.16 macro. The results obtained in line with the analyses showed that the tested model was supported. Accordingly, attitudes towards violence play a mediating role in the effect of self-esteem on ambivalent sexism. In other words, as individuals' self-esteem decreases, their attitudes towards violence increase; the rise in attitudes towards violence also results in the increase of ambivalent sexism. In addition, in this study, it was analysed whether there were gender differences regarding the main variables of

* Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yönetim ve Çalışma Psikolojisi Anabilim Dalı, E-posta: tugcekaramanoglu@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9710-8955

** Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, E-posta: pınar-elmas-@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-7909-7818

the research. As a result of the analysis, it was seen that men had more violent attitudes, ambivalent sexist attitudes, and hostile sexist attitudes than women. At the same time, there was no statistically significant difference between genders in terms of self-esteem and protective sexism. Finally, the findings obtained in the study were discussed according to the literature, and some limitations and suggestions were stated in this direction.

Keywords: Self-esteem, contradictory sexism, attitude towards violence

Giriş

Benlik saygısı, kişinin kendine yönelik pozitif veya negatif tutumunu (Rosenberg, 1965, s. 804); kişinin benlik değerini, kendine güvenini, kendini kabulünü (Leary, 1996, s. 41) ve kendiyi barışıklık derecesini (Allport, 1955, s. 22) ifade etmektedir. Diğer insanlardan gelen sosyal değerlendirmeler (Cooley, 1902, s. 136; Mead, 1934, s. 72) ve genel bir ait olma gereksinimi (Leary, 1996, s. 41) benlik saygısını oluşturan unsurlardandır.

Kişinin kendini olumlu değerlendirmesi oldukça önemli görülmekte ve kendinden memnun olmama durumunun pek çok olumsuz çıktıyla sonuçlanacağı tartışılmaktadır. Örneğin, Rosenberg (1965, s. 804), düşük benlik saygısının sosyal bağları zayıflattığını ve zayıflayan sosyal bağların sosyal normlara uyumu bozarak suçluluk düzeyini artırdığını belirtmiştir. Benzer şekilde, Rogers (1961, s. 175), benlik saygısının eksikliğinin saldırganlık dahil olmak üzere bir dizi psikolojik sorunla bağlantılı olduğunu; Horney (1950, s. 213) ve Adler (1956, s. 126) ise saldırganlığın ve anti sosyal davranışın, erken dönemlerde ortaya çıkan aşağılık duyguları tarafından tetiklendiğini vurgulamışlardır.

Güncel çalışmalar da tutarlı bulgular sunmaktadır. Örneğin, Mruk (2006, s. 152) düşük benlik saygısı ile öfke, sosyal kaygı, utanç ve suçluluk gibi duyguların ve düşmanca davranışın ilişkisini göstermiştir. Ayrıca, kırılğan benlik saygısına sahip bireylerin, benliklerine yönelik tehdit algıladıklarında öfkeli ve saldırgan oldukları (Park & Crocker, 2005, s. 1588) ve daha fazla düşmanlık gösterdikleri (Zeigler-Hill vd., 2011, s. 509) bildirilmiştir. Özellikle bu tehdit, kişilerin ait oldukları gruba yönelikse daha fazla şiddet gösterme eğilimi görülebilmektedir. Örneğin, herhangi bir önyargı ve ayrımcılığa maruz kalmak, kişinin benlik saygısının düşmesine ve kırılğan bir benlik kavramına sahip olmasına neden olabilmektedir (Allport, 1954/1979, s. 270; Schmitt & Branscombe, 2002, s. 622).

Özellikle ait olunan cinsiyet gruplarına yönelik önyargı ve ayrımcılığa maruz kalma, kişinin hem kendine hem de diğer kişilere yönelik algı ve duygularını farklılaştırmaktadır. Örneğin, kimi çalışmalar, cinsiyetçiliğe maruz kalan kadınların ‘böyle bir ayrımcılığa maruz kalmam benim suçum.’ şeklinde kendilerini suçlamalarının benlik saygılarını düşürdüğünü ve diğerlerine öfke duyduklarını göstermiştir (Major vd., 2003a, s. 725; Major vd., 2003b, s. 220).

Yine de gruplar arası ilişkilerin düşmanca ve rekabetçi olarak nitelendirilmesinin aksine, toplumsal cinsiyet ilişkileri ağırlıklı olarak iş birliğine dayalıdır. Erkekler ve kadınlar diğer cinsiyetin üyeleriyle tutarlı bir şekilde yakın ilişkiler kurma ve sürdürme eğilimindedirler. Cinsiyet ilişkisine dair paradoksun sebebi de budur. Hem karşılıklı bağlılık hem de bir güç ilişkisi söz konusudur. Erkek hegemonyası ile kadın-erkek yakınlığı arasındaki bu gerilimi işaret etmek üzere, Glick ve Fiske (1996, s. 494) çelişik duygulu cinsiyetçilik kuramını ortaya atmışlardır.

Çelişik duygulu cinsiyetçilik kavramı, düşmanca cinsiyetçilik (hostile sexism) ve korumacı cinsiyetçilik (benevolent sexism) olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Düşmanca cinsiyetçilik kavramı, geleneksel cinsiyet rollerini, erkeklerin kadınlara kıyasla daha güçlü olmasını ve kadınları cinsel obje olarak değerlendirmelerini içerir. Bu kavrama göre kadınlar erkeklere bağımlı, ikincil konumda ve güçsüzdürler. Erkekler ise çeşitli yönlerden kadınlardan üstün ve onları yönetip, yönlendiren güce sahiptirler. Düşmanca cinsiyetçi tutum kendini açık bir şekilde gösteren bir cinsiyetçilik türüdür. Korumacı cinsiyetçilik kavramı ise, erkeklerin kadınlara bağımlı olduğu bir ilişkinin varlığını kabul edip, geleneksel cinsiyet kalıplarına uyan kadınların sevilmesini, onların anne ve eş gibi sıfatları dolayısıyla korunup, yüceltilmesini içermektedir (Glick & Fiske, 1996, s. 491; Glick & Fiske, 1997, s. 121).

Çelişik duygulu cinsiyetçilik üzerine yapılan çalışmalar, bu türde cinsiyetçilik eğiliminin kadın yöneticilere ilişkin olumsuz tutumlarla (Sakallı-Uğurlu & Beydoğan, 2002, s. 647) tecavüz mitlerinin kabulüne ve tecavüz kurbanlarına ilişkin olumsuz değerlendirmelerle (Çamaş & Meşe, 2016, s. 62; Chapleau vd., 2007, s. 131; Tendayi & Abrams, 2002, s. 289; Poerwandari vd., 2019, s. 1051; Rollero & Tartaglia, 2019, s. 209); eşe ya da partnere yönelik gösterilen şiddet ile (Ercan, 2009, s. 80; Sakallı, 2001, s. 599; Rollero vd., 2019, s. 16; Hammond vd., 2020, s. 11) ilişkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca, kişilerin geleneksel cinsiyet rollerini benimseme düzeyi arttıkça şiddet gösterme eğilimlerinin arttığı (Brownridge, 2002, s. 87); şiddeti tetikleyen öfke duygusu arttıkça da kişilerin benlik saygılarının düştüğü (Dryden, 1990, s. 54) bulgulanmıştır.

Tüm bu bulgular ışığında, bu araştırma, benlik saygısı düzeyinin çelişik duygulu cinsiyetçilik üzerindeki etkisinde şiddete yönelik tutumun aracı rolünü incelenmeyi amaçlamaktadır.

1. Katılımcılar

Çalışmaya Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi ile Pamukkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin çeşitli lisans bölümlerinin 1., 2. ve 3. sınıflarında öğrenim gören 18-24 yaş aralığındaki (Ort= 20.4, SS=1.25) 340 kadın (%73,3) ve 124 erkek (%26,7) olmak üzere 464 kişi katılmıştır.

2. Veri toplama araçları ve yöntem

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği: Morris Rosenberg (1965) tarafından bireyin benlik saygısı düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek, 63 madde ve 12 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Çuhadaroğlu (1986) tarafından yapılmış ve Cronbach's Alpha katsayısı .76 bulunmuştur. Bu çalışma kapsamında ölçeğin sadece benlik saygısı alt boyutu kullanılmıştır. Benlik saygısı alt boyutu 7'li likert tipinde (1=Beni hiç tanımlamıyor, 7= Beni çok iyi tanımlıyor), 5'i olumlu ve 5'i olumsuz olmak üzere 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin 5 maddesi ters puanlanmaktadır. Bu çalışmada, ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı .84 olarak bulunmuştur.

Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği: Çetin (2011) tarafından şiddete yönelik tutumun ölçülmesi amacıyla geliştirilen ölçek 10 maddeden ve tek alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 5'li likert tipinde (1=Hiç katılmıyorum, 5= Tamamen katılıyorum) olup ters puanlanan madde içermemektedir. Orijinal çalışmanın Cronbach's Alpha katsayısı .85 iken (Çetin, 2011) bu çalışmada .83 olarak hesaplanmıştır.

Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği: Glick ve Fiske (1996) tarafından geliştirilen ölçek, 11'i korumacı cinsiyetçiliği, 11'i düşmanca cinsiyetçiliği ölçmek üzere toplam 22 maddeden oluşmaktadır. Türkçe uyarlaması Sakallı-Uğurlu (2002) tarafından yapılan ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı .85 ve test tekrar test güvenilirliği .87 olarak bulunmuştur. Ölçek 6'lı likert tipindedir ve 'kararsızım' seçeneği çelişik duyguların ölçülmesi amaçlandığı için puanlama ranjında yer almamaktadır (1=Kesinlikle katılmıyorum, 6=Kesinlikle katılıyorum). Ölçekten alınan yüksek puanlar, korumacı ve düşmanca cinsiyetçiliğin yüksek olduğuna işaret etmektedir (Sakallı-Uğurlu, 2002). Bu çalışmada, ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı .90 olarak bulunmuştur.

Demografik Bilgi Formu: Katılımcıların yaşları, cinsiyetleri, eğitim durumları ve gelir düzeyleri gibi demografik özellikleri hakkında bilgi edinmek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Çalışmaya başlamadan önce, e-posta yoluyla ölçme araçlarına ilişkin kullanım izni alınmıştır. Ardından, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'na başvurularak araştırmanın yürütülebilmesi için gerekli etik izin alınmıştır (29.11.2018 tarih ve 09 nolu karar). Uygulama esnasında,

katılımcılardan, Bilgilendirilmiş Onam Formu, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği ve Demografik Bilgi Formu'ndan oluşan anketi yanıtlamaları istenmiştir. Yaklaşık 15 dakika süren uygulamanın ardından katılımcılara gerekli bilgilendirme yapıp teşekkür edilmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde, çalışmanın amacı doğrultusunda sunulan modelin sınanmasına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Analiz öncesinde, verilerin analize uygunluğu test edilmiş olup uç değer olduğu belirlenen 24 katılımcının verileri örneklemden çıkarılmıştır. Böylelikle, analizler 440 katılımcıdan elde edilen veriler ile yürütülmüştür. Araştırmada benlik saygısı bağımsız değişken, çelişik duygulu cinsiyetçi tutum bağımlı değişken, şiddete yönelik tutum ise aracı değişken olarak ele alınmıştır. Değişkenlere dair cinsiyetler arası farklılaşma ve betimleyici istatistikler Tablo 1'de, değişkenler arası korelasyonlar Tablo 2'de sunulmaktadır. Şiddete yönelik tutumun aracı rolüne dair analizler PROCESS 2.16 makrosu ile gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1.

Değişkenlere dair cinsiyetler arası farklılaşmalar ve betimleyici istatistikler

	<i>Kadın</i> (<i>n</i> =328)		<i>Erkek</i> (<i>n</i> =112)		<i>Min.-</i> <i>Max.</i>	<i>F</i>	<i>Eta</i> ²
	<i>Ortalama</i>	<i>s.s.</i>	<i>Ortalama</i>	<i>s.s.</i>			
Benlik Saygısı	52.41	10.29	53.01	10.80	25-70	.283	.001
ÇelişikDuygulu Cins. T.	66.90	19.55	79.99	18.78	24-126	38.21	.080
Düşmanca Cinsiyetçilik	31.21	10.38	42.36	11.09	11-65	92.88	.175
Korumacı Cinsiyetçilik	35.68	11.56	37.63	11.29	11-65	2.40	.005
Şiddete Yönelik Tutum	17.78	5.73	22.20	6.83	10-38	44.78	.093

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların benlik saygısı düzeylerine ilişkin ortalamaların görece yüksek olduğu (Kadınlar için Ort. =52.41, ss=10.29; erkekler için Ort. =53.01, ss=10.80); çelişik duygulu cinsiyetçiliğe yönelik tutum puanlarının oldukça yüksek olduğu (Kadınlar için Ort. =66.90, ss=19.55; erkekler için Ort. =79.99, ss=18.78); düşmanca cinsiyetçilik puanlarının (Kadınlar için Ort. =31.21, ss=10.38; erkekler için Ort. =42.36, ss=11.09) ve korumacı cinsiyetçilik puanlarının (Kadınlar için Ort. =35.68, ss=11.56; erkekler için Ort. =37.63, ss=11.29) orta değerlerin üzerinde olduğu ve şiddete yönelik tutumlarının (Kadınlar için Ort. =17.78, ss=5.73; erkekler için Ort. =22.20, ss=6.38) görece yüksek olduğu görülmektedir.

Değişkenler arasındaki cinsiyet farklılıklarını incelemek üzere yapılan ANOVA sonuçları, çelişik duygulu cinsiyetçilik, düşmanca cinsiyetçilik ve şiddete yönelik tutum açısından cinsiyetler arası istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmalar olduğunu göstermiştir. Buna göre, erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha fazla çelişik duygulu cinsiyetçi tutuma ($F_{1-338}=38.21, p<.05$), daha fazla düşmanca cinsiyetçi tutuma ($F_{1-338}=92.88, p<.05$) ve daha fazla şiddete yönelik tutuma ($F_{1-338}=44.78, p<.05$) sahip oldukları görülmüştür. Benlik saygısı ve pozitif cinsiyetçilik açısından ise cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 2.
Değişkenlere dair korelasyon değerleri

Değişkenler	1.	2.	3.	4.	5.
1.Benlik Saygısı	-	-.09	-.05	-.10*	-.13**
2.Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik		-	.87**	.87**	.32**
3.Düşmanca Cinsiyetçilik			-	.51**	.35**
4.Korumacı Cinsiyetçilik				-	.20**
5.Şiddete Yönelik Tutum					-

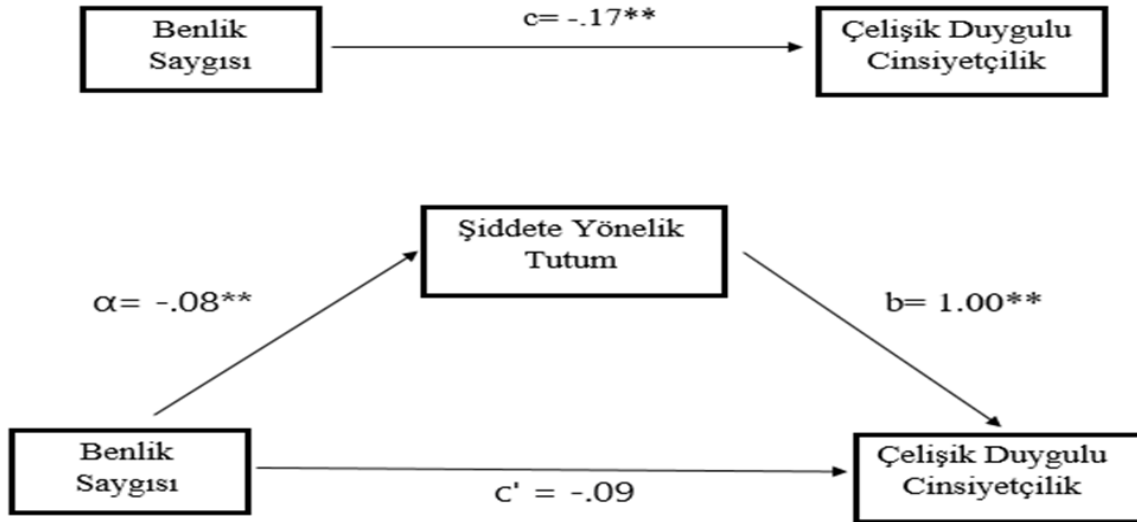
* $p < .05$, ** $p < .01$, $N=440$

Tablo 2'deki korelasyon değerleri incelendiğinde, benlik saygısı ve şiddete yönelik tutum arasında negatif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı ($r = -.13$, $p < .01$) bir ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca, çelişik duygulu cinsiyetçilik ($r = .32$, $p < .01$), düşmanca cinsiyetçilik ($r = .35$, $p < .01$) ve korumacı cinsiyetçiliğin ($r = .20$, $p < .01$) şiddete yönelik tutum ile arasında pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler görülmüştür. Buna göre, benlik saygısı düzeyi düştükçe şiddete yönelik tutumun arttığı; şiddete yönelik tutum arttıkça da çelişik duygulu cinsiyetçiliğin arttığı söylenebilir. Ek olarak, çelişik duygulu cinsiyetçiliğin alt boyutları ile benlik saygısı arasındaki ilişkiler incelendiğinde, benlik saygısının korumacı cinsiyetçilik ile negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ($r = -.10$, $p < .05$) ilişkisi olduğu; düşmanca cinsiyetçilikle ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkisi olmadığı bulunmuştur.

Bu çalışmada, benlik saygısının çelişik duygulu cinsiyetçilik üzerindeki etkisinde şiddete yönelik tutumun aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Uygulanan aracılık analizine göre, benlik saygısı şiddete yönelik tutumu negatif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordarken ($\beta = -.08$, $p < .001$), şiddete yönelik tutumun çelişik duygulu cinsiyetçiliği pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde ($\beta = 1.00$, $p < .001$) yordadığı görülmektedir. Modele şiddete yönelik tutum dahil edildiğinde; benlik saygısının çelişik duygulu cinsiyetçilik üzerindeki toplam etkisinin ($\beta = -.17$, $p < .001$) azaldığı görülmektedir ($\beta = -.09$, $p < .001$). Preacher ve Hayes'e (2004, s. 719) göre bağımsız değişken (X) ile bağımlı değişken (Y) arasındaki istatistiksel olarak anlamlı ilişki üçüncü bir değişkenin varlığında anlamsız döner ise bu değişkenin tam aracı etkisinin olduğu söylenebilir. Modelde belirtilen aracı etki 10.000 kişilik bootstrap örnekleme üzerinden yeniden analiz edilmiş ve standardize değer aralıklarının sıfır içermediği görülmüştür (Shrout & Bolger, 2002, s. 43). Bu sonuç şiddete yönelik tutumun aracılık rolünün anlamlı olduğunu ortaya koymuştur ($\beta = -.09$, Bootstrap %95 GA = $-.1858$, $-.0066$). Ayrıca, bu etkinin anlamlı olup olmadığına dair Sobel Testi yapılmış ve şiddete yönelik tutumun ($z = -2,6205$, $p < .001$) aracılık etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan model sınanmış ve analiz sonuçları ile desteklenmiştir.

Şekil 1.

Benlik saygısı ve çelişik duygulu cinsiyetçilik arasındaki ilişkide şiddete yönelik tutumun aracı etkisine ilişkin model

Sonuç

Bu çalışmada benlik saygısının çelişik duygulu cinsiyetçi tutum üzerindeki etkisinde şiddete yönelik tutumun aracı rolü incelenmiştir. Ayrıca, katılımcıların benlik saygısı, çelişik duygulu cinsiyetçi tutumları, düşmanca cinsiyetçi tutumları, pozitif cinsiyetçi tutumları ve şiddete yönelik tutumları açısından cinsiyete göre farklılaşma olup olmadığına bakılmıştır.

Çalışmada ilk olarak, benlik saygısının çelişik duygulu cinsiyetçilik ile ilişkisi analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda benlik saygısı ile çelişik duygulu cinsiyetçilik arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu bulguya göre, kişilerin benlik saygısı düzeyleri arttıkça çelişik duygulu cinsiyetçi tutumlarında azalma olmaktadır. Alanyazın incelendiğinde benlik saygısı ve çelişik duygulu cinsiyetçilik arasındaki ilişkiyi doğrudan inceleyen çalışmalara rastlanmamıştır. Ancak, çelişik duygulu cinsiyetçiliğin alt boyutları, çeşitli cinsiyetçilik ölçekleri ile çeşitli benlik kavramları, benlik saygısı ve benlik saygısı alt boyutlarının ölçüldüğü çalışmalar mevcuttur. Martinez ve Duker (1991, s. 318) yaptıkları bir çalışmada, ırkçılığın ve cinsiyetçiliğin düşük benlik saygısı ile ilişkili olduğunu bildirmişlerdir. Benzer olarak Swim ve arkadaşları (2001, s. 42) kadınlarda ve erkeklerde cinsiyetçiliğe maruz kalmanın benlik saygılarında bir azalmaya neden olduğunu aktarmaktadırlar. Major ve arkadaşları (2003a, s. 720) benlik saygısında azalmaya neden olduğu bildirilen durumlar üzerinden oluşturdukları senaryolar ile kişilerin ayrımcılığa dair yapılan atıflar karşısında sergiledikleri tutumları incelemişlerdir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre bireylerin benlik saygılarını korumak adına maruz kaldıkları olumsuz yaşantılarda kendilerini suçlamaktan imtina ederek dışsal atıflara yoğunlaşma eğilimi göstermekte oldukları bildirilmiştir. Alanyazında yer alan bir diğer çalışmada ise Rollero (2013, s. 373) kadınların cinsiyetçi bir şekilde nesneleştirilmesinin onların sosyal benlik saygılarında düşüşe neden olduğunu ayrıca erkeklerin onlara karşı cinsiyetçi tutum ve düşmanlıklarında artışa neden olduğunu bildirmiştir. Sosyal kimlik oluşumu ve benlik saygısının gelişimini desteklediği kabul edilen sosyal grupların ayrımcı tutumların ortaya çıkmasına da zemin hazırlayabildiği bilinmektedir (Eccleston & Major, 2006, s. 149). Bireyler grup normlarını takip ederek dış gruba karşı ötekileştirici tutumlar sergileyebilmekte, benlik saygısını arttırmak ve belirsizliği azaltmak adına iç grubu kayırabilmektedirler (Turner, 1975, s. 21; Tajfel, 1978, s. 28). Benlik

saygısı ve sosyal kimlik kuramları perspektifinden bakıldığında benlik saygısı ve ayrımcılığın bir türü olan cinsiyetçilik arasında negatif bir ilişki beklenmektedir. Sonuç olarak, benlik saygısı ve çelişik duygulu cinsiyetçilik arasındaki negatif yönlü ilişkinin alan yazın bulguları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Çalışmada ikinci olarak, benlik saygısının şiddete yönelik tutum ile ilişkisi analiz edilmiştir. Analizler sonucunda benlik saygısının şiddete yönelik tutum ile negatif yönde bir ilişkisi olduğu görülmüştür. Bu bulgu, kişilerin benlik saygısı düzeyleri arttıkça şiddete yönelik tutumlarında bir azalmanın meydana geldiğini göstermektedir. Alanyazın bulguları incelendiğinde, benlik saygısı düzeyi ile şiddete yönelik tutum arasında negatif yönlü ilişki bildiren çalışmaların olduğu görülmüştür. Sabancıoğulları ve arkadaşları (2016, s. 42) yaptıkları bir çalışmada benlik saygısı düzeyi yüksek olan hemşirelik öğrencilerinin şiddete yönelik tutumlarının daha çağdaş olduğunu bulmuşlardır. Karadağ (2015, s. 37) aile içi şiddete tanık olan ve maruz kalan çocukların; Bağışlıoğlu (2017, s. 43) anneleri şiddete maruz kalan çocukların; Muslu (2001, s. 75) eşleri tarafından şiddete maruz kalan kadınların; Tortamış (2009, s. 139) cinsel, duygusal ve fiziksel şiddet öyküsü bulunan kadınların, Yıldırım (2016, s. 83) flört şiddetini destekleyen erkeklerin ve aile içinde şiddete maruz kalan veya tanık olan kişilerin benlik saygısı düzeylerinin daha düşük olduğunu bildirmişlerdir. Benlik saygısı, bireylerin öz denetim ve öz düzenlemelerinden hareketle oluşan bir kavramdır (Kağıtçıbaşı, 2017, s. 258). Kişinin kendine dair kontrolünün yitimi ile ortaya çıkan saldırganlık ve şiddet, tanımı gereği benlik saygısı ile negatif yönde bir ilişkiye sahiptir. Dolayısıyla çalışmadan elde edilen benlik saygısının şiddete yönelik tutum ile negatif yönde ilişkisinin olduğuna dair bulgunun alan yazında yer alan çalışma bulguları ve kuramsal çerçeve ile tutarlı olduğu söylenebilir.

Çalışmada üçüncü olarak şiddete yönelik tutumun çelişik duygulu cinsiyetçilik ile ilişkisi analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, şiddete yönelik tutum ile çelişik duygulu cinsiyetçilik arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Elde edilen bu bulgu, kişilerin şiddete yönelik tutumları arttıkça çelişik duygulu cinsiyetçi tutumlarının da arttığı anlamına gelmektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde, birçok araştırmacı çelişik duygulu cinsiyetçiliğin eşe fiziksel şiddet uygulamanın yordayıcısı olduğunu bildirmektedir (Sakallı, 2001, s. 599; Ercan, 2009, s. 76). Sakallı-Uğurlu ve Ulu (2003, s. 62) erkekler açısından düşmanca cinsiyetçiliğin evlilikte sözel ve fiziksel şiddeti yordadığını, kadınlar açısından ise düşmanca cinsiyetçiliğe ek olarak korumacı cinsiyetçiliğin de evlilikte sözel ve fiziksel şiddeti yordadığını bildirmişlerdir. Korumacı cinsiyetçiliğin kadınlar tarafından erkeklere göre daha fazla şiddetin yordayıcısı olarak tanımlanması bu cinsiyetçilik türünün yaygın bir hedefi olmalarından ileri gelebileceği düşünülmektedir. Benzer olarak Ercan (2009, s. 76) ve Erkut (2015, s. 63) düşmanca cinsiyetçiliğin erkeklerde, evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarını yordadığını bildirmiştir. Bir diğer çalışmada Tarhan ve arkadaşları (2017, s. 1906) partnere fiziksel şiddet uygulamanın düşmanca cinsiyetçiliğin, sözel şiddet uygulamanın ise korumacı cinsiyetçiliğin yordayıcısı olduğunu bildirmişlerdir. Yumuşak (2013, s. 162) ile Erdem ve Şahin (2017, s. 96) üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları ile çelişik duygulu cinsiyetçi tutumları arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu bildirmiştir. Bu bilgidен hareketle hem erkekler hem de kadınlar tarafından özellikle düşmanca cinsiyetçiliğin şiddetin yordayıcısı olarak nitelendirilmesinin tutarlı bir bulgu olduğu düşünülmektedir. Öte yandan, Rudman ve Heppen (2003, s. 1357), Glicke ve Fiske (2011, s. 531) gibi araştırmacılar bireylerin korumacı cinsiyetçilik içeren söylemleri hoş ya da romantik olarak tanımlayabildiklerini ve bu cinsiyetçilik türünün düşmanca cinsiyetçiliğe kıyasla daha az zararlı değerlendirildiğini bildirmektedir. Bu durum bireylerin gelecekte karşılaşılabilecekleri belirsizlikleri en aza indirmek amacıyla dezavantajlı konumlarını sürdürme, kendi gruplarının aleyhinde söylem ve eylemlerde bulunma eğilimini içeren Sistemi meşrulaştırma kuramı (Jost & Banaji, 1994, s. 11) ile açıklanmaktadır. Bu çerçevede, bireyler kendi konumları dezavantajlı olsa dahi

belirsizlikten ve statükoya baş kaldırmaktan kaçınarak daha düşük statüde ya da olumsuz koşullar altında olmayı tercih edebilmektedir. Böylelikle, günün sonunda korumacı cinsiyetçilik kadının toplum içerisindeki dezavantajlı konumunun devamlılığını sağlama, baskın ideoloji tarafından sosyal onay arayışlarını pekiştirme (Calogero & Jost, 2011, s. 211; Jost & Kay, 2005, s. 498) ve zamanla kendi cinslerine karşı olumsuz tutum geliştirmelerine neden olabilmektedir (Sibley vd., 2007, s. 745). Alanyazında yer alan kimi çalışmalarda kadınların korumacı cinsiyetçilik karşısında herhangi bir rahatsızlık duymadığı (Glicke & Fiske, 1996, s. 493) ya da erkeklere kıyasla daha fazla korumacı cinsiyetçi tutumda olduğu da (Glicke vd., 2000, s. 765; Ayan, 2014, s. 147) belirtilmektedir. Tüm bu bulguların ışığında, şiddete yönelik tutum ile çelişik duygulu cinsiyetçilik arasında pozitif yönlü ilişkinin bulunması, ilgili alanyazın bulguları ile tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Çalışmada dördüncü ve son olarak benlik saygısının çelişik duygulu cinsiyetçilik ile ilişkisinde şiddete yönelik tutumun aracı etkisi analiz edilmiştir. Analiz sonucunda ise şiddete yönelik tutumun benlik saygısının çelişik duygulu cinsiyetçilik ile ilişkisinde aracı etkisinin olduğu görülmüştür. Bu bulguya göre, benlik saygısı çelişik duygulu cinsiyetçiliği doğrudan değil, şiddete yönelik tutum üzerinden düşürmektedir. Başka bir deyişle, benlik saygısı şiddete yönelik tutumu düşürmekte; bu da çelişik duygulu cinsiyetçiliği düşürmektedir.

Bölümün başında tartışıldığı üzere; benlik saygısı arttıkça şiddete yönelik tutum azalmakta, şiddete yönelik tutum azaldıkça çelişik duygulu cinsiyetçilik de azalmaktadır. Benlik saygısı düzeyi yüksek olan kişilerin şiddete yönelik tutumlarının daha çağdaş anlayışta olduğu (Sabancıoğulları vd., 2016, s. 35) ve şiddete yönelik düşük tutumda olan kişilerin daha az çelişik duygulu cinsiyetçilik gösterdiği (Sakallı, 2001, s. 601) bilinmektedir. Bu da şiddete yönelik tutumun düşük olmasının çelişik duygulu cinsiyetçiliği düşürdüğü ve bundan farklı olarak benlik saygısı düzeyini arttırdığı bulgusunu açıklamaktadır. Benlik saygısı ve çelişik duygulu cinsiyetçilik için şiddetin somut bir olgu niteliğinde olduğu ve buradan hareketle iki değişken arasındaki ilişkide aracı bir etki yarattığı düşünülebilir. Sonuç olarak benlik saygısının şiddete yönelik tutumu azalttığı ve şiddete yönelik tutumun da çelişik duygulu cinsiyetçi tutumu azalttığı görülmektedir.

Bu çalışmada ek olarak, araştırmanın temel değişkenlerine ilişkin cinsiyetler arası farklılaşmaların olup olmadığı analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, erkeklerin kadınlara göre daha fazla şiddete yönelik tutum, çelişik duygulu cinsiyetçi tutum ve düşmanca cinsiyetçi tutumda olduğu görülürken benlik saygısı ve korumacı cinsiyetçilik açısından cinsiyetler arası istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür. Alanyazın bulguları incelendiğinde, erkeklerin düşmanca cinsiyetçilik grubunu oluşturan ifadelerle daha yüksek düzeyde katıldıklarını ve daha fazla çelişik duygulu cinsiyetçi tutuma sahip olduklarını bildiren çalışmaların yoğun olduğu görülmektedir (Glicke vd., 2000, s. 765; Sakallı-Uğurlu, 2002, s. 47; Ayan, 2014, s. 147; Tekkas vd., 2020, s. 1). Benzer olarak, Twenge (1997, s. 43) cinsiyetçilik konusunda yaptığı bir meta analiz çalışmasında kadınların erkeklere oranla daha az cinsiyetçi tutumlar sergilediklerini bildirmiştir. Bu doğrultuda, alan yazındaki bilgilerin bu çalışmanın bulguları ile tutarlılık gösterdiği söylenebilir. Ayrıca, alanyazında kadınların erkeklere kıyasla daha fazla korumacı cinsiyetçi tutum gösterdiğini bildiren çalışmalara (Glicke vd., 2000, s. 765; Ayan, 2014, s. 147) ek olarak, erkeklerin korumacı cinsiyetçi tutumları kadınlardan daha fazla gösterdiğini bildiren çalışma da vardır (Sakallı-Uğurlu, 2002, s. 51). Rudman ve Glicke (2008, s. 260) erkeklerin ‘kadına el kalkmaz’ ya da ‘kadını koru’ gibi toplumsal cinsiyet öğretilerinden ötürü daha fazla korumacı cinsiyetçi tutum gösterebildiğini bildirmektedir. Bu çalışmada istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte erkekler kadınlardan daha fazla korumacı cinsiyetçilik puanı almışlardır. Böylelikle, çalışmadan elde edilen bulguların ilgili alanyazın ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Benlik saygısının cinsiyetler arası farklılaşmalar açısından incelendiği çalışmaların bulgularında bazı çelişkiler söz konusudur. Kadınların erkeklerden daha yüksek benlik saygısı

düzeyine sahip olduğunu bildiren çalışmalar olduğu gibi (Lerner vd., 1981, s. 709; Mullis vd., 1992, s. 51; Karataş, 2012, s. 97) erkeklerin kadınlardan daha yüksek benlik saygısına sahip olduğunu bildiren çalışmalar da mevcuttur (Cairns vd., 1990, s. 937; Eccles vd., 1989, s. 283). Bunlara ek olarak, bu çalışma bulgusu ile benzer bir şekilde Özmenteş (2014, s. 149) kadınlar ve erkekler arasında benlik saygısı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını bildirmiştir. Brewer ve Gardner'a (1996, s. 83) göre kadınlar ilişkisel bağlar kurarak benlik tanımlamalarında duygusal ve kişisel deneyimlerini ön plana çıkarırken erkekler daha kolektif bağlar kurup benliklerini grup kimlikleri üzerinden tanımlama eğilimindedirler. Ancak bu durumun kültürden bağımsız bir şekilde değerlendirilmesinin bir karıştırıcı değişken olabileceği düşünülmektedir (Kağıtçıbaşı, 1996, s. 182). Alanyazında benlik saygısına dair yer alan çelişkili bulguların benlik tanımına dair cinsiyetler arası farklılaşma noktasında da yer aldığı görülmektedir. Sonuç olarak bu çalışmadan elde edilen bulgularının alanyazına katkı sağlayabileceği ve ileride yapılacak çalışmalara kaynaklık edebileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları mevcuttur. İlk olarak, çalışmanın örneklemini verilerin toplandığı zamanda ülkenin Batı'sında yaşayan gençlerden oluşturulsa da katılımcılar çeşitli il ve bölgelerde doğup büyümüşlerdir. Bu durum kontrol edilemediği için gelecekteki çalışmalarda katılımcıların doğduğu ve en uzun süre ikamet ettiği bölgenin belirlenmesi ile coğrafi ve kültürel farklılıklar kontrol edilerek araştırma yeniden gözden geçirilebilir. Ek olarak, araştırmanın değişkenlerine ilişkin var olabilecek karıştırıcı değişkenlerin kontrol edilememesi de bir sınırlılıktır. Gelecek çalışmalarda benlik saygısını etkilediği bilinen depresyon ve kaygı düzeyi gibi değişkenlere dair ölçümlerin alınması araştırmanın geçerliliğini artırma noktasında önem taşımaktadır. Son olarak, çalışmadan elde edilen verilerin tümü öz bildirim ölçeklerine dayanmaktadır. Çalışmanın iç geçerliliğini arttırmak için araştırma deneysel bir düzenek ile tekrarlanabilir, yeni değişkenlerin eklenmesi ile zenginleştirilebilir. Gerçekleştirilen bu çalışma ile toplumda ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkan şiddet olgusunun nedenlerine ilişkin kimi saptamalarda bulunmak, şiddetin uygulayıcısı ve hedefi açısından yürütülebilecek önleyici programlara katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, elde edilen bulgular ile bireylerin benlik saygılarını güçlendirme noktasında yapılacak çalışmaların cinsiyetçi tutumlarını dolayısıyla da eyleme dönüşmeye yakın olan şiddete yönelik tutumlarının azalmasına katkısının olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Adler, A. (1956). *The individual psychology of Alfred Adler: A systematic presentation in selections from his writing* (H. L. Ansbacher & R. R. Ansbacher, Ed.). New York: Harper.
- Al-Shara, Z. A. (2009). *Creative meta criticism: The portrayal of literary theory in contemporary fiction*. PhD Dissertation: Western Michigan University. Erişim adresi (29 Mayıs 2021): <http://scholarworks.wmich.edu/dissertations/640/>
- Allport, G. W. (1954/1979). *The nature of prejudice*. Cambridge, MA: Addison-Wesley.
- Allport, G. W. (1955). *Becoming: Basic considerations for a psychology of personality*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Ayan, S. (2014). Cinsiyetçilik: Çelişik duygulu cinsiyetçilik. *Cumhuriyet Tıp Dergisi*, 36, 147-156.
- Bağışlıoğlu, Z. (2017). Aile içi şiddet mağduru annelerin ortaokul çağı çocuklarında benlik saygısı ve sosyal uyumunun incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Brewer, M. B. & Gardner, W. (1996). Who is this "We"? Levels of collective identity and self-representations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(1), 83.
- Brownridge, D. A. (2002). Cultural variation in male partner violence against women: A comparison of Québec with the rest of Canada. *Violence Against Women*, 8(1), 87-115.

- Cairns, E., McWhirter, L., Duffy, U. & Barry, R. (1990). The stability of self-concept in late adolescence: Gender and situational effects. *Personality and Individual Differences*, 11, 937-944.
- Calogero, R. M. & Jost, J. T. (2011). Self-subjugation among women: Exposure to sexist ideology, self-objectification, and the protective function of the need to avoid closure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 100(2), 211-228.
- Chapleau, K. M., Oswald, D. L. & Russell, B. L. (2007). How ambivalent sexism toward women and men support rape myth acceptance. *Sex Roles*, 57(1-2), 131-136.
- Cooley, C. H. (1902). *Human nature and the social order*. NY: Charles Scribner's Sons.
- Çamaş, G. G. & Meşe, G. (2016). Sosyal hiyerarşi: Cinsel şiddet mitlerini anlamak. *Türk Psikoloji Dergisi*, 31(78), 62-74.
- Çetin, H. (2011). Ergenler için şiddete yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 10(1), 68-79.
- Çuhadaroglu, F. (1986). Ergenlerde benlik saygısı. (Yayımlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Davies, B. (2000). *A body of writing: 1990-1999*. New York and London: Alta Mira Press.
- Davis, R. G. (2000). Salman Rushdie's East, West: Palimpsests of fiction and reality. *Passages*, 2(1), 81-91.
- Dryden, W. (1990). *Dealing with anger problems: Rationale motive the rapeutic interventions*. Sarasota: Professional Resource Exchange.
- Eccles, J. S., Wigfield, A., Flanagan, C. A., Miller, C., Reuman, D. A. & Yee, D. (1989). Self-concepts, domain values and self-esteem: Relations and changes at early adolescence. *Journal of Personality*, 57, 283-310.
- Eccleston, C. P. & Major, B. N. (2006). Attributions to discrimination and self-esteem: The role of group identification and appraisals. *Group Processes & Intergroup Relations*, 9(2), 147-162.
- Ercan, N. (2009). The predictors of attitudes toward physical wife abuse: Ambivalent sexism, system justification and religious orientation. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Erdem, A. & Şahin, R. (2017). Undergraduates' attitudes toward dating violence: Its relationship with sexism and narcissism. *International Journal of Higher Education*, 6(6), 91-105.
- Erkut, A. (2015). Kadına yönelik şiddet: Çelişik duygulu cinsiyetçilik, yetkecilik ve sosyal baskınlık yönelimi açısından bir inceleme. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ghose, I. (2010). Jesting with death: Hamlet in graveyard. *Textual Practice*, 24(6), 1003-1018.
- Ghosh-Schellhorn, M. (1998). Transitional identity and its indentured emplacement. E. R. Alfred Hornung (Ed.), *Postcolonialism and Autobiography* (s. 167-186) içinde. Amsterdam and Atlanta: Rodopi.
- Glick, P. & Fiske, S. T. (2011). Ambivalent sexism revisited. *Psychology of Women Quarterly*, 35(3), 530-535.
- Glick, P. & Fiske, T. S. (1996). The ambivalent sexism inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 491-512.
- Glick, P. & Fiske, T. S. (1997). Hostile and benevolent sexism: Measuring ambivalent sexist attitudes toward women. *Psychology of Women Quarterly*, 21, 119-135.
- Glick, P., Fiske, S. T., Mlanidic, A., Saiz, J., Abrams, D., ...& López, W. L. (2000). Beyond prejudice as simple antipathy: Hostile and benevolent sexism across cultures. *Journal of Personality & Social Psychology*, 79(5), 763-775.

- Hammond, M. D., Cross, E. J. & Overall, N. C. (2020). Relationship (in) security is central to the sources and outcomes of sexist attitudes. *Social and Personality Psychology Compass*, 14, 1-12.
- Horney, K. (1950). *Neurosis and human growth*. New York: Norton.
- Jost, J. T. & Banaji, M. R. (1994). The role of stereotyping in system justification and the production of false consciousness. *British Journal of Social Psychology*, 33(1), 1-27.
- Jost, J. T. & Kay, A. C. (2005). Exposure to benevolent sexism and complementary gender stereotypes: Consequences for specific and diffuse forms of system justification. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(3), 498-509.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). The autonomous-relational self. *European Psychologist*, 1(3), 180-186.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2017). *Dünden bugüne insan ve insanlar*. Evrim: İstanbul.
- Karadağ, G. (2015). Aile içi şiddet, çocuğa yansımaları. *Türkiye Klinikleri Journal of Public Health Nurse-Special Topics*, 1(2), 37-41.
- Karataş, Z. (2012). Eğitim fakültesi öğrencilerinin empatik becerileri ve benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 97-114.
- Leary, M. R. (1996). *Self-presentation, impression, management and interpersonal behavior*. New York: Harper Collins.
- Lerner, R. M., Sorell, G. T. & Brackney, B. E. (1981). Sex differences in self-concept and self-esteem of late adolescents: A time-lag analysis. *Sex Roles*, 7(7), 709-722.
- Major, B., Kaiser, C. R. & McCoy, S. K. (2003a). It's not my fault: When and why attributions to prejudice protect self-esteem. *Society for Personality and Social Psychology*, 9(6), 772-781.
- Major, B., Quinton, W. J. & Schmader, T. (2003b). Attributions to discrimination and self-esteem: Impact of group identification and situation ambiguity. *Journal of Experimental Social Psychology*, 39, 220-231.
- Martinez, R. & Dukes, R. L. (1991). Ethnic and gender differences in self-esteem. *Youth and Society*, 22(3), 318-338.
- Mead, G. H. (1934). *Mind, self, and society*. Chicago: The University of Chicago.
- Mruk, C. J. (2006). *Self-esteem research, theory, and practice: Toward a positive psychology of self-esteem*. NY: Springer.
- Mullis, A. K., Mullis, R. L. & Normandin, D. (1992). Cross sectional and longitudinal comparisons of adolescent self-esteem. *Adolescence*, 27, 51-61.
- Muslu, L. (2001). Kırsal bölgede eşleri tarafından fiziksel şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı düzeylerinin belirlenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Özmenteş, G. (2014). Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin müzik özyeterlikleri, benlik saygıları ve bireysel özellikleri arasındaki ilişkiler. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 138-152.
- Park, L. E. & Crocker, J. (2005). Interpersonal consequences of seeking self-esteem. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31(11), 1587-1598.
- Poerwandari, E. K., Utami, C. P. & Primasari, I. (2019). Ambivalent sexism and sexual objectification of women as predictors of rape myth acceptance among male college students in Greater Jakarta. *Current Psychology*. Erişim adresi (10 Haziran 2021): <https://doi.org/10.1007/s12144-019-00500-w>
- Preacher, K. J. & Hayes, A. F. (2004). SPSS and SAS procedures for estimating indirect effects in simple mediation models. *Behavior Research Methods, Instruments & Computers*, 36(4), 717-731.
- Rogers, C. R. (1961). *On becoming a person: A therapist's view of psychotherapy*. Boston, MA: Houghton Mifflin.

- Rollero, C. (2013). Men and women facing objectification: The effects of media models on well-being, self-esteem and ambivalent sexism. *Revista de Psicología Social*, 28(3), 373-382.
- Rollero, C. & Tartaglia, S. (2019). The effect of sexism and rape myths on victim blame. *Sexuality & Culture*, 23, 209-219.
- Rollero, C., Bergagna, E. & Tartaglia, S. (2019). What is violence? The role of sexism and social dominance orientation in recognizing violence against women. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(21-22), 1-18.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University.
- Rudman, L. A. & Glick, P. (2008). *The social psychology of gender: How power and intimacy shape gender relations*. NY: Guilford Press.
- Rudman, L. A. & Heppen, J. B. (2003). Implicit romantic fantasies and women's interest in personal power: A glass slipper effect? *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(11), 1357-1370.
- Sabancıoğulları, S., Taşkın-Yılmaz, F., Ar, E. & Çakmaktepe, G. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ve şiddette mesleki role ilişkin tutumları, benlik saygıları ve etkileyen faktörler. *HEAD*, 13(1), 35-43.
- Sakallı-Uğurlu, N. (2002). Çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 47-58.
- Sakallı-Uğurlu, N. & Ulu, S. (2003). Evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar: Çelişik duygulu cinsiyetçilik, yaş, eğitim ve gelir düzeyinin etkileri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 6(11), 53-63.
- Sakallı-Uğurlu, N. & Beydoğan, B. (2002). Turkish college students' attitudes toward women managers: The effects of patriarchy, sexism, and gender differences. *The Journal of Psychology*, 136, 647-656.
- Sakallı, N. (2001). Beliefs about wife beating among Turkish college students: The effects of patriarchy, sexism, and sex difference. *Sex Roles*, 44(10), 599-611.
- Schmitt, M. T. & Branscombe, N. R. (2002). The internal and external causal loci of attributions to prejudice. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28, 620-628.
- Shrout, P. & Bolger, N. (2002). Mediation in experimental and nonexperimental studies: New procedures and recommendations. *Psychological Methods*, 7, 42-45.
- Sibley, C. G., Overall, N. C. & Duckitt, J. (2007). When women become more hostilely sexist toward their gender: The system-justifying effect of benevolent sexism. *Sex Roles*, 57(10), 743-754.
- Swim, J. K., Hyers, L. L., Cohen, L. L. & Ferguson, M. J. (2001). Everyday sexism: Evidence for its incidence, nature, and psychological impact from three Daily diary studies. *Journal of Social Issues*, 57(1), 31-53.
- Tajfel, H. E. (1978). *Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of inter group relations*. Academic Press. Erişim adresi (17 Eylül 2020): <https://psycnet.apa.org/record/1980-50696-000>
- Tarhan, S., Çetin-Gündüz, H. & Ekşioğlu, S. (2017). Çelişik duygulu cinsiyetçilik, toplumsal cinsiyet ve evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1894-1908.
- Tekkas, K. K., Beser, A., & Park, S. (2020). Ambivalent sexism of nursing students in Turkey and South Korea: A cross-cultural comparison study. *Nursing & Health Sciences*, 22(3), 612-619.
- Tendayi, V. G. & Abrams, D. (2002). But she was unfaithful: Benevolent sexism and reactions to rape victims who violate traditional gender role expectations. *Sex Roles*, 47(5), 289-293.

- Tortamış, B. (2009). Sığınma evinde kalan kadınlarda şiddet öyküsü açısından travma sonrası stres bozukluğu, benlik saygısı ve beden algısının değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Turner, J. C. (1975). Social comparison and social identity: Some prospects for inter group behaviour. *European Journal of Social Psychology*, 5(1), 1-34.
- Twenge, J. M. (1997). Attitudes toward women, 1970-1995: A meta-analysis. *Psychology of Women Quarterly*, 21(1), 35-51.
- Yıldırım, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve toplumsal cinsiyet tutumlarının flört şiddetine yönelik tutumlarına etkisi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yumuşak, A. (2013). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları, toplumsal cinsiyetçilik ve narsistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Tokat.
- Zeigler-Hill, C. V., Clark, B. & Beckman, T. A. (2011) Fragile self-esteem and the interpersonal circumplex: Are feelings of self-worth associated with interpersonal style? *Self and Identity*, 10(4), 509-536.